

Curriculum Vitae Europass

Informații personale

Nume / Prenume **DIMA Tudorel (Teodor)**
Adresa(e) Str. Prof. Emil Honoriu, nr. 20 E, Iași, România
Mobil +40744595416
E-mail(uri) tudoreldima2008@yahoo.com
Naționalitate(-tăți) română
Data nașterii 06/11/1939
Sex Bărbătesc

Loc de muncă vizat / Domeniu ocupațional ACADEMIA ROMÂNĂ FILIALA IAȘI – Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”
Director

01.04.2011 – în prezent, director, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”.

Coordonator activitate editorială și tutore în cadrul Proiectului ID 56815, Societatea bazată pe cunoaștere – cercetări, dezbateri, perspective, începând cu data de 2 aprilie 2010 până la 31 martie 2013.

Tutore - Aprilie 2014 – în prezent – în cadrul proiectului *Inovare și dezvoltare în structurarea și reprezentarea cunoașterii prin burse doctorale și postdoctorale (IDSRC – doc postdoc) POSDRU/159/1.5/S/133675.*

Experiența profesională

14.11.2011 – membru titular al Academiei Române, ales prin vot secret

Perioada 1995 → prezent

Funcția sau postul ocupat C.S. I - Director

Activități și responsabilități principale Conducerea și reprezentarea Institutului

Numele și adresa angajatorului Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” – Filiala Iași a Academiei Române, Str. Theodor Codrescu, Nr. 2, Iași (România)

Tipul activității sau sectorul de activitate Cercetare științifică

Perioada 1963 - 2009

Funcția sau postul ocupat Profesor universitar dr./ Conferențiar univ. dr/ Lector univ. dr./ asistent universitar

Activități și responsabilități principale Predare cursuri Epistemologie, Logică generală, Logica juridică, Inducție și probabilitate, Filosofia matematicii, Istoria logicii, Istoria filosofiei universale și românești contemporane,

Numele și adresa angajatorului Universitatea „Al. I. Cuza” Bd. Carol, Nr. 11, Iași (România)

Tipul activității sau sectorul de activitate Invățământ universitar

Perioada	1990 →
Funcția sau postul ocupat	Conducător de doctorat, Domeniul: Epistemologie și filosofia științei
Numele și adresa angajatorului	Universitatea „Al. I. Cuza” Bd. Carol, Nr. 11, Iași (România)
Tipul activității sau sectorul de activitate	Cercetare științifică
Perioada	1996 → 2011
Funcția sau postul ocupat	Membru corespondent al Academiei Române
Numele și adresa angajatorului	Academia Româna, Calea Victoriei, nr. 125, Sector 1, București, România
Tipul activității sau sectorul de activitate	Cercetare științifică
Perioada	2011 → în prezent
Funcția sau postul ocupat	Membru titular al Academiei Române
Numele și adresa angajatorului	Academia Româna, Calea Victoriei, nr. 125, Sector 1, București, România
Tipul activității sau sectorul de activitate	Cercetare științifică
Perioada	1992 - 2000
Funcția sau postul ocupat	Decan, Facultatea de Filosofie
Numele și adresa angajatorului	Universitatea „Al. I. Cuza” Bd. Carol, Nr. 11, Iași (România)M
Tipul activității sau sectorul de activitate	Management, învățământ universitar
	20.01.2000 – 20.01.2004
	Cancelar General al Universității „Al. I. Cuza” din Iași
	Management, învățământ universitar

Educație și formare

Perioada	1973
Calificarea/diploma obținută	Doctor în filosofie
Disciplinele principale studiate/competențele profesionale dobândite	Specialitatea filosofie și științe socio-umane
Numele și tipul instituției de învățământ/furnizorului de formare	Universitatea din București
Nivelul în clasificarea națională sau internațională	Ph. D.
Perioada	1957 - 1962
Calificarea/diploma obținută	Licență în Filosofie
Numele și tipul instituției de învățământ/furnizorului de formare	Facultatea de istorie și filosofie, de la Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

Aptitudini și competențe personale

Limba maternă **Română**

Limbi străine cunoscute

Autoevaluare

Nivel european (*)

Franceză

Engleză

Germană

Înțelegere

Ascultare

Citire

Vorbire

Participare la
conversație

Discurs oral

Sciere

	Ascultare	Citire	Participare la conversație	Discurs oral	
Franceză	C2 Utilizator experimentat	C2 Utilizator experimentat	C1 Utilizator experimentat	C1 Utilizator experimentat	C1 Utilizator experimentat
Engleză	B2 Utilizator independent	B2 Utilizator independent	B2 Utilizator independent	B2 Utilizator independent	B1 Utilizator independent
Germană	B1 Utilizator independent	B1 Utilizator independent	B1 Utilizator independent	B1 Utilizator independent	B1 Utilizator independent

(*) *Cadrului european comun de referință pentru limbi*

Competențe și abilități sociale

Probate de activitatea la catedra, participarea la congrese și conferințe internaționale etc.

Competențe și aptitudini organizatorice

Probate de cariera de director al Institutului și de diferitele funcții manageriale obținute în timp

Competențe și aptitudini de utilizare a calculatorului

Dobândite la locul de muncă

Permis de conducere

B

Informații suplimentare

Director al revistei „Logos & Episteme – An International Journal of Epistemology” și *coordonator activitate editorială, tutore bursieri* din cadrul Proiectului *Societatea bazată pe cunoaștere – cercetări, dezbateri, perspective*, contract de finanțare nr. POSDRU/89/1.5/S/56815/E1859/31.03.2010.

Membru fondator și Vicepreședinte al *Societății Germano-Române de Filosofie*, înființată la 17 iulie 2000.

Vicepreședinte și membru fondator al *Societății de Filosofie de Limba Franceză din România*, afiliată la *Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française*, cu sediul la Paris, Franța.

Ales Prim-vicepreședinte al *Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnologiei al Academiei Române*, la 17 oct. 2002; reales, la 12.10.2006.

Membru în colectivele de redacție ale revistelor „Noesis”, „Revue Roumaine de Philosophie”, „Revista de Filosofie”, „Proceedings of the Romanian Academy”, Advisory board la „Journal for the Study of Religious and Ideologies”, ISI **databases**.

Coordonator al revistei: „*Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași*” (1990 – 2000).

Redactor Șef al revistei: „*Symposion*” a Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” al Filialei Iași a Academiei Române (2003 – 2013).

Director al Revistei *Symposion and Applied Inquiries in Philosophy and Social Sciences* (2014 – în prezent).

Numit membru al Colegiului de Redacție al revistei „*Noema*” a Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române.

Membru în Colegiul științific al Analelor Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași (2000-2009).

Doctor honoris causa al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, 20 noiembrie 2003.

Premiul JSRI pe anul 2004 (*Journal for the Study of Religions and Ideologies* este prima revistă din România cuprinsă în *The Arts & Humanities Citation Index*); evaluarea a fost realizată de ISI (Institutul pentru Știința Informării din Philadelphia, USA).

Doctor honoris causa al Universității de Vest din Timișoara, 26 mai 2005.

Doctor honoris causa al Universității de Nord, din Baia Mare, 26 mai 2006.

Cetățean de onoare al Municipiului Brăila, 20 aprilie 2007; vezi *Laudatio* întocmită de prof. univ. dr. Ioan S. Cârâc, în „*Symposion*”, tom. V, nr. 1(9), 2007, pp. 371–373.

Doctor honoris causa al Universității din Pitești, 03.11.2007.

Consultant științific la *Dicționar Explicativ Ilustrat al Limbii Române*, Editura Arc și Gunivas, Republica Moldova, Chișinău, 2007, 2240 pagini.

Membru în Comitetul Științific al revistei „Studii psiho-sociale” a Facultății de Psihologie, Universitatea „Titu Maiorescu”, București; în Comitetul Consultativ al revistei „Cercetări filosofico-psiologice” a Societății germano-române de Filosofie; în Colegiul științific al „Anuar-ului Institutului de Istorie «George Barițiu»” din Cluj Napoca; membru în Colegiul revistei „Analele Universității «Spiru Haret»”, seria Studii de Filosofie.

Începând cu 01. oct. 2009, transferat de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași la Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” al Academiei Române – Filiala Iași, cu normă întreagă pe postul de cercetător științific grad I.

14.11.2011 – membru titular al Academiei Române, ales prin vot secret.

30.05.2013 – Doctor Honoris Causa al Universității „Dunărea de Jos” Galați

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE

CĂRȚI PUBLICATE

1. *Metodele inductive*, Editura Științifică, București, 1975, 200 p. Cartea a fost recenzată și apreciată pozitiv de D.N. Zaharia în „Cronica” din 5.IX.1975 și în „Opinia studentescă”, mai 1976; în revista „Dialog” de Corneliu Ostahie-Cosmin. De asemenea, A. Dumitriu a consemnat-o în *Istoria logicii*. Ion Didilescu a scris o amplă recenzie asupra cărții în „Revista de filosofie”, nr. 4, 1976, pp. 477–481. Cităm din finalul recenziei: „Lucrarea lui Teodor Dima la care ne-am referit în rândurile de mai sus este scrisă limpede și elegant, încadrându-se prin aceasta în tradiția creată de Universitatea din Iași pe linia de logicieni T. Maiorescu, Ion Petrovici, Petre Botezatu; cuprinde o mare bogăție de idei și este bine documentată și mai presus de toate dezvăluie insatisfacția autorului ei față de starea de lucruri din domeniul filosofic de care se ocupă și o gândire riguroasă, nuanțată și îndrăzneată, însemnele de totdeauna ale spiritului filosofic”. P. Botezatu citează cartea în *Constituirea logicității*, Editura Științifică, București, 1983, p. 33, iar Traian Știrbăț, în *Correspondențe structurale în logica modernă*, Editura Junimea, Iași, 1986, p. 224; Leonard Gavrilu citează cartea în *Mic tratat de sofistică*, Ed. IRI, 1996; este citată de Ștefan Lanțoș, în *Logica generală*, Editura „Napoca Star”, 1999, p. 253, 260, 265, 290; cartea este utilizată pe larg de Ioan Roșca, în *Filosofia modernă*, Editura Fundației „România de mâine”, București, 1999, pp. 31–36. Este citată de Ștefan Alexandru Băișanu, în *sensuri și marginalii în epistemologia clasică și epistemologia socială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003, pp. 22; Gh. Stan, în *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, 2003, Slatina, citează pp. 129–130; Teodora Prelipcean, în *Explicația în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004, citează p. 9; Ioan Biriș, în *Valorile dreptului și logica intențională*, Editura Servo-Sat, Arad, 1996, citează la p. 27; citată de Ștefan Celmare, în *Despre dimensiunile empirice*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, p. 92; Dumitru D. Ursache citează în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, 2005, p. 151 și 154.

2. *Între prudență și eroare. Eseu asupra naturii și dinamicii științei*, Editura Junimea, Iași, 1978, 224 p. Cartea este rodul unor cercetări și studii efectuate în aproximativ 10 ani. Ea cercetează aspecte dinamice ale științei, ale condiționării științei, raportul dintre subiect și obiect în procesul de constituire a științei, elemente ale unui model simplificat de cercetare științifică, nivelul teoretic al construcției științifice. Cartea a fost recenzată de Tudor Ghideanu în „Cronica”, nr. 30(652), 28.07.1978, de Elena Solunca în „Contemporanul”, nr. 35, 08.09.1978, de Valeriu Gherghel în „Opinia studentescă”, Nr. 6 (34), oct. 1978, („pentru ceea ce este interesant în rândurile scrise, datorez totul sistematicii, frumoasei cărți a

profesorului ieșean...”), de D.N. Zaharia în “Revista de filosofie”. nr. 2, 1979, pp. 239–242. Călin Candiescu prezintă o recenzie, în limba franceză, în „Revue Roumaine des Sciences Sociales”, nr. 2, 1979. Cartea este citată de Petre Pânzaru în cartea sa *Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene*, Editura Albatros, București, 1981; de asemenea, cartea a fost citată de Ioan S. Cârâc în *Introducere în semantica propoziției*, Editura Științifică, București, 1991 pp. 29, 76; de Petru Ioan, în *Adevăr și performanță*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987; de Petre Botezatu, în *Constituirea logicității* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983; de D.N. Zaharia, în *Formațiunea epistemică și funcția ei antinomică*, în Angela Botez (coord.), *Privire filosofică asupra raționalității științei*. Editura Academiei, București, 1983, p. 153 și 161, de Ioan S. Cârâc, în *Semnificația “semnificației” semantice*, studiu în Teodor Dima (coord.), *Întemeieri raționale în filosofia științei*, Editura Junimea Iași, 1984; de Traian Știrbăț, în *Correspondențe structurale în logica modernă*, Editura Junimea, Iași, 1986, p. 246, 259; Constantin Grecu prezintă capitolul dedicat problematizării în articolul *Questioning in Romania*, apărut în „Questioning exchange”, nr. 6, 1985, University of California, S.U.A.; D.N. Zaharia citează cartea în cartea sa *Paradoxul creației științifice*, Editura Junimea, Iași, 1985, p. 54, 80, 82, 106, 154; Traian Știrbăț, *Strategii complementare în metodologia logicii contemporane*, în vol. *Cunoaștere, eficiență, acțiune*, Editura Politică, București, 1988, p. 228; I. Marin Danciu, în *Adevăr și interes*, Editura Limes, Cluj, 2001, pp. 133-134; citată în Alexandru Suci, *Filosofia ca ontologie și gnoseologie*, Editura Paralela 45, 2001, p. 260; revista *Săptămâna* a consemnat astfel: „În Editura Junimea (Colecția „Humanitas” s-a tipărit o lucrare ce ne reține atenția prin competență teoretică, prin suplețe a argumentației, gradație a frazei. Ne referim la eseu semnat de Teodor Dima și purtând un titlu ce invită la meditație: *Între prudență și eroare*, Alexandru Leordan, în studiul *Raționalitate și valorizare* („Probleme de logică”, vol. XI, Editura Academiei Române, București, 2004, pp. 22 – 23), citează din carte pentru a argumenta ideea de argument anticipativ; cartea este citată de Ștefan Lanțoș, *Logica generală*, Editura Napoca Star, Cluj, 1999, pp. 312-313 citată de Ioan Cârâc în *Teoria și practica semnului*, Editura Institutul European, Iași, 2003, p. 289; același autor o citează în *Curs de semantică*, Editura Edmunt, Brăila, 2001, p. 48; citată de Gheorghe Stan, *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina 2003, p. 118. Citată de Liliana stan, în *Problema idealului*, Editura universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2003; Petru Sorin Drăgușin, în *Decizie și obiectivitate în cunoașterea socio-umanului*, în Dragoș Popescu, Ștefan Dominic Georgescu (coord.), *Probleme de logică*, vol. XII, București, Editura Academiei Române, 2007, citează la p. 312.

3. *Explicație și înțelegere*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, 220 p. Este primul volum dintr-o monografie amplă asupra explicației științifice, care cuprinde multe considerații personale semnalate și apreciate de specialiști: Ionel Purica, în „Contemporanul”, nr. 40, din 1980 a prezentat o amplă recenzie; la răspunsul nostru din „Cronica”, nr. 37, 1982, I. Purica a mai publicat o intervenție în „Cronica”, nr. 50, 1982; Victor Săhleanu și D.N. Zaharia au publicat recenzii ample și sugestii în “Revista de filosofie”; recenzie a publicat și Petru Ioan în „Cronica”, reluată în cartea *Perspective logice*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 206, 285 -289; cartea este citată de Petre Pânzaru în cartea *Condiția umană din*

perspectiva vieții cotidiene, Editura Albatros, București, 1981, p. 74, 81; de Ioan S. Cârâc, în studiul *Semnificația „semnificației” semantice*, din vol. Teodor Dima (coord.), *Întemeieri raționale în filosofia științei*, Editura Junimea, Iași, 1983, p. 132; S. Petrescu și V. Petrescu, în *Metode și modele în termodinamica tehnică*, Editura Tehnică, București, 1988, la p. 39, au arătat că „Teodor Dima utilizează în sens creator laturile pozitive ale empirismului, raționalismului și pragmatismului”; la pagina 51, aceiași autori au citat „Explicația și deci înțelegerea are două contexte: unul al justificării și altul al descoperirii” apoi, la p. 51, au scris: „Vom aplica această teză a epistemologiei la termodinamică”. Paul Caravia, în *Discipline, conexiuni, înțelegere creatoare*, Editura Științifică, București, 1991, p. 110, 115; Ioan S. Cârâc citează cartea în *Introducere în semantica propoziției*, Ed. Științifică, București, 1991, p. 87; Constantin Sălăvăstru citează cartea în *Logică și limbaj educațional*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1994, pp. 278, 284 și urm.; C. Sălăvăstru, utilizează cartea de la p. 76 la 113 în *Modele argumentative în discursul educațional*, Editura Academiei Române, București, 1996, p. 203; Mihai C. Dorin, în *Explicație și justificare în istoriografie I*, din revista „Dialog”, nr. 110–111, dec. 1986, ian. 1987, citează de la pag. 9: „În epoca modernă, explicația științifică și-a legat numele de principiul determinismului. Proliferarea științei a avut ca efect diversificarea explicației științifice”. Angela Botez apreciază că au fost elaborate interesante construcții teoretice dialectice referitoare la unitatea științei, la teoria științifică, la explicație și interpretare (T. Dima, I. Pârvu ș.a.)”. De asemenea, este citată și apreciată concepția noastră despre epistemologie. „Epistemologia trebuie să ofere o „imagine complexă în care știința să apară în același timp structurată în sisteme teoretice, în paradigme, și dinamică, facilitând restructurări de fundamente și reevaluări. Epistemologia – apreciază în lucrările sale T. Dima – trebuie să evite supraestimarea laturii structurale, dar și a celei dinamice, ceea ce ar duce la relativism gnoseologic. După același autor, explicația științifică este, deopotrivă o structură și un proces rațional, prin care este satisfăcut caracterul antientropic al științei, ce permite echilibrul dintre experiență și teorie”. Gh. Andronache a publicat o recenzie în *Dialog*, nr. 79–80, 1981; *Săptămâna*, nr. 512, din 26 sept. 1980, a consemnat: „Teodor Dima este autorul eseului *Explicație și înțelegere*, studiu substanțial câmpând în teritoriile ontologiei”. Gerard Stan citează în *Ordinea naturii și legile științei*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2004, p. 221, 225–240; Ștefan Lanțoș, în *Logica generală*, Napoca Star, Cluj, 1999, pp. 163–164, este utilizată analiza noastră făcută enunțurilor contrafactice și se citează p. 171, de asemenea, *Înțelegerea*, p. 285. Ioan S. Cârâc, în *Teoria și practica semnului*, Institutul European, Iași, 2003, citează la p. 299 un fragment despre „întâlnirea dintre existență și rațiune”, din lucrarea mea. C. Grecu, în studiul *Explicații alternative în știință*, din C. Grecu (coord.), *Aspecte ale istoriei și filosofiei științei*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2001, la p. 277, consideră că T. Dima este unul dintre filosofi bine cunoscuți ai științei, alături de R.B. Braithwaite, E. Nagel, C.G. Hempel, N. Rescher, E.P. Nikitin, L. Tondl și citează din carte. Ioan S. Cârâc, în *Curs de semantică*, Editura Edmunt, Brăila 2001, citează pp. 166, 167 ș.a. la p. 49, 58. Teodora Prelipcean, în *Explicația în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004, citează din următoarele pagini ale cărții: 76, 86, 88–113, 130–131, 131–140, 148–149; Ioan Biriș, în *Valorile dreptului și logica intențională*, Editura Servosat, Arad, 1996, la p. 39, arată că „În literatura noastră

de specialitate, profesorul Teodor Dima acordă o atenție deosebită raportului «explicație-înțelegere», făcând o analiză profundă, istorică și sistematică, în cele două volume pe care le-a consacrat acestei problematici...”.

4. *Întemeieri raționale în filosofia științei* (coord.), Editura Junimea, Iași. 1983, 250 p. Ideea centrală a volumului pledează pentru necesitatea utilizării aparatului precis al logicii atât pentru întocmirea exegezelor contemporane de istorie a filosofiei cât și pentru elucidarea unor structuri epistemice ale științei. Volumul este citat de Gheorghe Mihai în cartea *Psiho-logica argumentării dialogale*, Editura Academiei, București, 1987, p. 108; Citată de C. Sălăvăstru în *Logică și limbaj educațional*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1994, p. 282, și în *Modele argumentative în discursul educațional*, Ed. Academiei Române, București, 1996. Mihnea Gheorghiu în *Note despre valoare*, din „Contemporanul”, nr. 15 (1952), din 06.04.1984, p. 4, consemnează astfel apariția cărții: „La începutul deceniului în curs, editura ieșeană Junimea publică lucrarea *Adevăruri despre adevăr*, primul volum din seria „Știință, Limbaj, Cercetare”, patronată de regretatul filosof și logician prof. Petre Botezatu, în memoria căruia au apărut recent trei eseuri reunite în aceeași carte, *Întemeieri raționale în filosofia științei*, ultimul din seria volumelor amintite, de Teodor Dima (coordonator), Ioan Cârâc și Rodica Leițoiu, discipoli devotați ai dascălului dispărut, Deși cercetarea lor ne introduce într-o zonă mai puțin frecventată, cu preocupări și limbaj specific, studiul avansează în câmpul investigației epistemologiei, întinzând o punte între convingere și certitudine care deschide spre teoria valorilor o interesantă idee: „știința clasică se voia obiectivă, constituindu-se ca și cum realitatea i s-ar impune de la sine, cunoscătorul neperturbând cu nimic transformarea realului „pur” în real științific; dar s-a constatat că, tocmai din acest motiv, pot apărea discrepanțe între enunțurile științifice și adevărurile exprimate”. Cartea este recenzată de Ioan Munteanu, în ziarul „Înainte” din Brăila, nr. 6/03.1984.

5. *Logica generală*, (coord.), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1991, 420 p. Este rezultatul unei activități de aproximativ patru ani pentru a ordona și coordona contribuțiile colegilor Drăgan Stoianovici și Andrei Marga. Este un tratat indispensabil studenților de la Facultățile de Filosofie; Leonard Gavrilu o citează în *Mic tratat de sofistică*, Ed. IRI, 1996, citată în Alexandru Suci, *Filosofia ca ontologie și gnoseologie*, Editura Paralela 45, 2001, p. 295. Capitolul dedicat noțiunilor, scris de mine, este utilizat de Ștefan Lanțoș, în *Logica generală*, Editura Napoca Star, Cluj, 1999, pp. 81–83, 87. Constantin Sălăvăstru, în *Teoria și practica argumentării*, Ed. Polirom, Iași, 2003, citează la p. 211. Capitolul *Teoria termenilor (noțiunilor)* este citat de Efim Mohorea, în *Logica juridică*, Chișinău, 2001, pp. 78, 94, 96; este semnalată de Gheorghe Clitan, în *Gândirea critică – micromonografie*, Editura Eurobit, Timișoara, 2003, p. 47; consemnată de Melentina Toma, în *Erorile de argumentare, în perspectiva unei tipologii semiotice*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2004, p. 20; abordarea analogiei este citată de Dumitru D. Ursache, în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2005, p. 70; Ioan Biriș, în *Totalitate, sistem, holon*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2007, p. 230: „O nuanță subtilă în această discuție este introdusă de logicianul Teodor Dima, care sugerează să distingem între planul semantic și planul logic predicțional al

analizei. Respectiv, dacă în context logic predicțional aceeași noțiune poate apărea fie în sens distributiv, fie în sens colectiv, în plan semantic, în funcție de referința noțiunii, unii termeni pot fi numai colectivi. Termeni precum «faună», «floră», «bibliotecă», «echipaj», «familie» etc. sunt colectivi prin «semnificația pe care o primesc din partea referinței»; Iancu Lucica, în *Schița unei teorii logice a conceptului* (I). *Către o posibilă definiție logică*, din „Probleme de logică”, vol. VIII, citează din capitolul *Teoria termenilor*, la pp. 74-76.

6. *Explicație și înțelegere*, vol. II, Editura Graphix, Iași, 1994, 320 p., continuă preocupările noastre din domeniul logicii științei; sunt prezentate sistematizări logice deductive și inductive, care sunt determinări explicative ample, în componența cărora intră și diferite tipuri de inferențe și conținuturi științifice, stârnind totodată semnificări filosofice cu ecouri culturale. Cartea cuprinde și o dimensiune hermeneutică, dezvoltând o serie de paradigme ale cunoașterii; conceptul de probabilitate este analizat pe larg, făcându-se precizări asupra sensurilor sale fizice, logice și subiective: C. Sălăvăstru, *Modele argumentative în discursul educațional*, Ed. Academiei Române, București, 1996, la p. 203 sunt citate pp. 76-113; C. Sălăvăstru, în *Raționalitate și discurs*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996, pentru sistematizarea conceptului de *înțelegere* trimite la această carte, p. 168. C. Sălăvăstru semnalează că am utilizat teoria lui Petre Botezatu referitoare la procedeele de construcție a inferențelor cu concluzii probabile pentru explicitarea modului în care se constituie explicații științifice probabile; ideea de bază este aceea de „clasă semividă”. De asemenea se citează că „deși nu este formal structurabilă după scheme silogistice, totuși, în măsura în care este completă și conține enunțuri generale, orice explicație (și aceea funcțională) poate fi interpretată cu ajutorul clasei vide” (*Antinomiile receptivității*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1997, p. 183. Luminița Adămuț, recenzează cartea sub titlul *Explic, deci înțeleg*, în „Convorbiri literare”. A. Carpinschi și C. Bocancea utilizează cartea în *Știința politicului* Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1998, p. 92. C. Mitră face trimitere în *Gândirea filosofică între originar și teme*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999, p. 30; Teodora Prelipcean, în *Explicația în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004, citează de la paginile 8-12, 13, 15, 121-122, 130-131, 220; Corina Benea, în *Modelarea explicației științifice*, Editura Argonaut, Cluj Napoca, 2005, citează din următoarele pagini: 11, 12, 14-15 ș.a., 136-150; în *Introducere* (p. 9), autoarea cărții spune: „Teodor Dima, în cele două volume intitulate *Explicație și înțelegere*, acoperă vastul domeniu al filosofiei din trei perspective de pătrundere teoretică: dimensiunea istorică, dimensiunea clarificatoare și cea sistematizatoare”; este citată de Elena Bondor, în *Ștefan Lupașcu, în perspectiva logicii „dialectice”*, Editura Univ. „Al. I. Cuza” Iași, 2005, p. 110; Ioan Biriș, în *Totalitate, sistem, holon*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2007, p. 212, scrie: „... raportul explicație-comprehenșiune se regăsește constant și în dezbaterile filosofice din țara noastră. Teodor Dima, în cele două volume din *Explicație și înțelegere*, atrage atenția asupra complementarității explicației și înțelegerii în funcție de investigație”.

7. *Logică și argumentare*, Editura Institutului European, Iași, 2000, 132 p.; este semnalată de Gheorghe Clitan, în *Gândirea critică – micromonografie*, Editura

Eurobit, Timișoara, 2003, p. 47; consemnată de Melentina Toma, în *Erorile de argumentare, în perspectiva unei tipologii semiotice*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2004, p. 20.

8. *Privind înapoi cu deferență*, Editura Academiei Române, București, 2006, 310 p. Recenzie: Codrin Dinu Vasiliu, în „Symposion”, tom. V, nr. 1(9), 2007, pp. 383–384; Bogdan Baghiu, în „Revista de Filosofie”, tom LIV, nr. 3–4/mai–august 2007, pp. 442–446; Gleb Drăgan, *Trends of the Research in the Fields of Non-linear Processes*, în „Noesis”, XXXIV, 2009, pp. 109–116, se referă la carte; Ionuț Isac, recenzie, în „Anuarul” Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj Napoca, Editura Academiei Române, VI: *Series Humanistica*, 2008, pp. 451–455; Ionuț Isac, în *Note psiho-logice și epistemo-logice la câteva idei ale profesorului Petre Botezatu*, din „Noema”, Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii, volumul VIII, București, 2008, la pp. 151–168, se referă pe larg la carte; Ionuț Isac, în *Reconstrucția filosofică a culturii românești*, în Acad. Alexandru Surdu, Viorel Cernica, Titus Lateș (coord.), *Studii de istorie a filosofiei românești*, vol. V, București, Ed. Academiei Române, 2009, pp. 81–86, face dese referiri la carte arătând că, „din multitudinea interpretărilor care s-au făcut la «onto-logica» nicasiană, aceea oferită de prof. Teodor Dima (și numită «hermeneutico-dialectică») furnizează temeuri suficiente pentru a se conchide ca acest model onto-logic are lămuritoare «închideri care se deschid» spre cultură, inclusiv spre cultura mare, ...”. În Titus Lateș, *Receptarea și valorificarea contribuțiilor lui Florea Țuțugan în domeniul logicii: o bibliografie adnotată*, din Acad. Alexandru Surdu, Dragoș Popescu, Ștefan-Dominic Georgescu (coord.), *Probleme de logică*, vol. XV, București, Ed. Academiei Române, 2012, la p. 181, se spune că, „Făcându-se referire la una dintre trăsăturile necesare ale *etiologiei* (*aitia* = cauză), și anume la faptul că trebuie să fie o logică ontologică, este amintit faptul că Florea Țuțugan a denumit logica ontologică, „logica absenței”. Autorul ne propune o interpretare a implicației materiale, în sens causal, completând rezultatele la care a ajuns Gh. Enescu (în *Logică și adevăr*, 1967) prin analiza a ceea ce se obține” (Teodor Dima, *Metodele inductive*, București, Ed. Științifică, 1975, p. 116).

EDIȚII ÎNGRIJITE

1. Petre Botezatu, *Introducere în logică*, ed. I, Editura Graphix, Iași, 1994, 2 volume, 500 p.; ed. a II-a, Editura Polirom, Iași, 1997. Am realizat *Introducerea*, note și comentarii. Este o lucrare unică în literatura de specialitate de la noi; ea a rămas în manuscris; eu am pregătit-o pentru tipar, utilizând și unele texte din cărțile publicate de logicianul Petre Botezatu. În ceea ce privește logica inductivă, eu am utilizat și unele dezvoltări din lucrările mele publicate. Ștefan Munteanu, citează din *Prefață*, în *Contribuția lui Petre Botezatu la redefinirea logicii*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, p. 115.

2. Dumitru Isac, *Cunoaștere și transcendență*, Editura Cantes, Iași, 1999, prima ediție, Cernăuți, 1949; am îngrijit ediția a II-a și am scris un studiu introductiv.

3. *Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română*, Lucrările Sesiunii Științifice: „110 ani de la nașterea lui Petre Andrei”, Academia Română, București, mai 2001, Editura Cantes, Iași, 2001; consemnată de Liliana Stan, în *Problema idealului*, Editura „Al. I. Cuza”, Iași, 2003.

4. *Vasile Conta – valorizare și interpretare*, Editura Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2003.

5. Petre Botezatu, *Cauzalitatea fizică și panquantismul*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2002, Studiu introductiv, note și comentarii. Cartea este recenzată de Ștefan Celmare, în „Revista de filosofie”, nr. 5–6, 2002, pp. 665–670, cu titlul *Cauzalitatea fizică și panquantismul în orizontul gândirii lui Petre Botezatu*; ediția este consemnată de Petru Ioan, în *Resemnificări*, vol. I: *Logica la confluența cu hermeneutica*; Ionuț Isac în *Note psiho-logice și epistemo-logice la câteva idei ale profesorului Petre Botezatu*, din „Noema”, vol. VII, București, Cartea Universitară, 2008, pp. 150-168, prezintă pe larg studiul nostru introductiv.

6. *Knowledge and Action within the Knowledge Based Society – Epistemology*, Iași, Ed. Institutul European, 2011.

7. *Knowledge and Action, within the Knowledge Based Society. Epistemology*, Iași, Ed. Institutul European, 2012.

8. *Significance and Interpretation within the Knowledge Based Society*, Vol. I, Ed. Institutul European, 2012.

STUDII PUBLICATE ÎN VOLUME

1. *Natura deductivă a metodei reziduurilor*, în vol. *Filosofia științei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971, 9 pp. Studiul a fost prezentat mai întâi sub formă de comunicare la o sesiune științifică a Universității “Al. I. Cuza” din Iași. Se aduc argumente și se desprind anumite consecințe din ideea că metoda reziduurilor este, spre deosebire de celelalte patru metode ale lui Mill, de natură deductivă; este citat de Ioan Biriș, în *Valorile dreptului și logica intențională*, Editura Servo-Sat, Arad, 1996, p. 27.

2. *De la probabilitate la certitudine în metodele experimentale*, în vol. *Probleme de filosofie a științei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972, 16 p. Se dezvoltă comunicarea prezentată la Congresul Internațional de Logică din 1971. Utilizându-se noțiunile de condiție suficientă, condiție necesară și condiție suficientă și necesară și, ca aparat matematic, calculul propozițional, demonstrăm că, în condiții foarte severe, se poate dobândi certitudine în metodele experimentale.

3. *Controversele inducției*, în vol. *Direcții în logica contemporană*, Editura Științifică, București, 1974, 50 pp. Un studiu amplu despre inducție și problemele

logice și filosofice pe care aceasta le ridică. Sunt analizate principalele tipuri de inducție, paradoxurile confirmării, antiinductivismul, aspectul probabilist al inducției etc. Asupra studiului s-au exprimat opinii favorabile. De exemplu: S. Dragoman (D. Stoianovici): „Acest text excelează prin varietatea informației, care tocmai de aceea a trebuit să fie introdusă adesea foarte lapidar, doar ca o trimitere a cititorului la surse. T. Dima frecventează de multă vreme și cu pasiune problematica inducției” (*Câteva sinteze privind cercetări de logică contemporană*, „Revista de Filosofie”, nr. 2, 1975). Pascal Bentoiu îi acordă studiului nostru două pagini din cartea sa *Gândirea muzicală*, Editura Muzicală, București, 1975, notând astfel: „Mă sprijin în acest pasaj pe excelentul studiul intitulat „Controversele inducției” și semnat de T. Dima în volumul colectiv *Direcții în logica contemporană*; Ștefan Lanțoș utilizează studiul nostru în cartea sa *Valoarea euristică a previziunii științifice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976, la pagina 68. Anton Dumitriu semnalează studiul nostru în a sa *Istorie a logicii*, editura Didactică și Pedagogică, București, 1976. Ștefan Celmare citează studiul nostru în cartea sa *Determinism și cauzalitate*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 84 și 85 și în *Perspective epistemologice*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1993, p. 97; Petru Ioan face referiri la studiu în *Perspective logice*, Editura Junimea Iași, 1987, p. 135; Ioan S. Cârâc îl citează la p. 117, în cartea *Introducere în semantica propoziției*, Editura Științifică, București, 1991; este citată de Ștefan Lanțoș, în *Logica generală*, Editura Napoca Star, 1999, Cluj, p. 257.

4. *Tipuri de explicație științifică: explicația dispozițională și explicația genetică*, studiu publicat în vol. *Epistemologia și analiza logică a limbajului științei*, Editura Politică, București, 1975, 12 pp. Se susține ideea că, în timp ce printr-o explicație cauzală propriu-zisă exprimăm una dintre cauzele posibile sau condiția suficientă pentru producerea unui fenomen, printr-o explicație dispozițională exprimăm condiția necesară sau acea condiție fără de care un fenomen nu se poate produce. De asemenea, se propune, pentru explicația genetică, structura polisilogismului. Lucrarea este citată și utilizată pe larg de Oscar Hoffman în cartea sa *Sisteme conceptuale operaționale în sociologie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987, pp. 72-78. Autorul constată că analiza făcută de noi explicației dispoziționale poate fi aplicată în sociologie la studiul integrării profesionale. De asemenea, este citat de I. Dorofte, în cartea sa *Analiza și predicția performanțelor umane*, Editura Didactică și Enciclopedică, București, 1981, p. 42; Teodora Prelipcean, în *Explicația în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004, citează de la paginile 154-161.

5. *Inferențele inductive*, capitol din *Teoria cunoașterii științifice*, sub redacția lui Șt. Georgescu, M. Flonta, I. Pârvu, Editura Academiei, București, 27 pp. Sunt prezentate principalele tipuri de argumentare inductivă, dintr-o perspectivă gnoseologică. Acest capitol a fost analizat în cadrul catedrei de filosofie de la Universitatea din București. Capitolul este citat și utilizat de Cristian Bocancea în studiul *Considerații despre un model unificator al cunoașterii științifice*, în „Revista de filosofie”, nr. 3-4, 1991, pp. 287-288.

6. *Ipoteza științifică*, capitol din *ibidem*, 25 pp. Este subliniat și analizat pe larg rolul ipotezei în cunoașterea științifică. A fost analizat în cadrul catedrei de filosofie de la Universitatea din București. Capitolul este citat de Traian D. Stănciulescu și Daniela M. Manu, în *Metamorfozele luminii*, Editura Performantica, Iași, 2001, p. 278.

7. *Physics and the Diversification of Types of Scientific Explanation*, în vol. *General Relativity and Gravitation*, Bucharest, 1980, pp. 491-496.

8. *Historical Significances of the Relations between Causality and Scientific Explanation*, în vol. *Dialectics - System - Science*, Editura Academiei, 1981, pp. 189-202, semnalat de Ion Tudosescu, în *Ordine și hazard*, Editura Adevărul, București, 1996, p. 231, citat în Al. Suciu, *Filosofia ca ontologie și gnoseologie*, Editura Paralela 45, 2001, p. 281.

9. *Raționalitate și inconsistență logică*, studiul inclus în volumul *Aspecte filosofice ale raționalității științifice*, coord. A. Botez, Editura Academiei, București, 1983. Se pledează pentru lărgirea conținutului termenului de raționalitate științifică astfel încât să fie respectate principiile și regulile logice, totodată fiind permisă confruntarea de conținuturi raționale contradictorii; Dumitru D. Ursache citează în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2005, p. 122.

10. *Criteriologia adevărului*, studiu în volumul *Adevăruri despre adevăr*, Editura Junimea, Iași, 1981, 116 pp. Dintre problemele abordate semnalăm: raportul dintre adevăr, definiția și criteriile lui, purtători ai adevărului, criteriul corespondenței, criteriul coerenței, corelativitatea criteriilor adevărului. Studiul este citat de Gh. Mihai, în *Încercări asupra argumentării*, Ed. Junimea, Iași, 1985, p. 36; de I. Marin Danciu, în *Adevăr și interes*, Editura Limes, Cluj, 2001, pp. 135-137. În recenzia făcută cărții, Acsinte Dobre se referă la studiul meu astfel: „O cuprinzătoare analiză filosofică asupra cunoașterii științifice și a adevărului, ca finalitate și valoarea ei, realizează T. Dima în studiul „Criteriologia adevărului”. Sunt urmărite atât noțiunea generală de criteriu al adevărului cât și principalele ei ipostaze (corespondența, coerența) în diferite variante mai vechi (Aristotel) sau mai noi (B. Russell, R. Carnap, N. Rescher ș.a.) cu interrelațiile și funcțiile corespunzătoare” („Era socialistă”), nr. 1, 10.01. 1983, p. 46. Gheorghe Mihai, în recenzia făcută cărții, scrie: „După cum arată Teodor Dima, ideea corelativității criteriilor adevărului a fost o preocupare constantă a sa încă din 1976.... El ne atrage atenția că abordarea criteriilor decurge necesar din raportul logico-epistemologic dintre adevăr, definiția și criteriul lui. Practica fundamentează direct funcționarea criteriilor adevărului și indirect conținutul gândirii. Aserțiunile propozițiilor enunțiative sunt purtătoare ale adevărului. Obiecțiile autorului față de o seamă de concepții contemporane îi permit avansarea soluțiilor proprii, care au la bază teza – „corespondența este singura relație relevantă pentru definirea adevărului”, amendată de rezerva îndreptățită privitoare la procesul cognitiv ca reflectare punctiformă”(Cronica, 28(858), 09.07.1982). Petru Ioan, în *Resemnificări*, vol. I: *Logica, la confluență cu hermeneutica*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2004,

pp. 71-72, prezintă studiul pentru importanța acordată criteriului coerentist al adevărului; Marius Popescu, în *Rolul ipotezei în științele formale*, „Symposion”, nr. 2(6), 2005, citează la p. 400; Marțian Iovan, în *Adevărul și cultura juridică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, pp. 56-58; Dumitru D. Ursache citează în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2005, p. 102; Cristina-Maria Boldurean, *Drept și raționalitate*, 191, 192, 194, 195, citează pp. 106-109; Cătălina Daniela Răducu, în „*Pluralism ontologic*” și ideea „simțului comun” din perspectiva filosofiei analitice, Editura Lumen Iași, la pp. 19, 127 și 197, paginile 131, 144 și 172.

11. *Ubicuitatea logicii și a dialecticii*, studiu în volumul *Karl Marx, 100 de ani de la moarte*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, coord. de D. Ghișe, Miha Achim și Andrei Marga; printr-o analiză amănunțită se susține că între logică și dialectică este un raport de complementaritate operațională. Ele se presupun și se servesc reciproc. Volumul a fost recenzat pe larg de Al. Tănase în „România literară”; despre studiul meu scrie: „Teodor Dima își axează demonstrația pe ideea că, întocmai ca și dialectica, logica este prezentă, cu criteriile ei de precizie, ordine și rigoare în toate domeniile cunoașterii, în toate formele culturii – deci în toate științele, precum și în filosofie, și nu doar în filosofia științei, ci în toate disciplinele filosofice. Logica dialectică nu este o *artă logică*, ci logica dialectizată (cum cerea Hegel), logica înțeleasă ca știință a legilor și formelor gândirii corecte, a formelor unor conținuturi determinate”. Nelu Zugravu, în „Cronica” nr. 12 (947), 23.03.1984, făcând o recenzie volumului, despre studiul meu arată: „Într-un studiu al cărui titlu amintește de o apreciere a profesorului Petre Botezatu, Teodor Dima refuză și el să subscrie la acele poziții care, fie subordonează logica dialecticii, fie juxtapun logica cu logica dialectică. În concepția cercetătorului ieșean „logica și dialectica se presupun și se servesc reciproc, fără a se subordona una alteia”, între ele există un „raport de complementaritate operațională”, dar logica, „datorită disponibilității totale a structurilor sale formale (...), se constituie în fundament al dialecticii”.

12. *Din fals rezultă orice*, un studiu amplu, în care sunt valorificate cercetările întreprinse în istoria filosofiei moderne și contemporane. El este inclus în vol. *Întemeieri raționale în filosofia științei*, pe care îl coordonez la Editura Junimea, Iași, 1983. Petru Pânzaru citează în *Viața sub privirile filosofiei și ale științelor contemporane*, Editura Albatros, București, 1985, p. 38.

13. *Posibile semnificații ale „Eonului dogmatic”*, în vol. *Lucian Blaga - cunoaștere și creație*, Editura Cartea Românească, București, 1987. Este citat de Alexandru Petrescu, în *Lucian Blaga: o nouă paradigmă în filosofia științei*, Editura Eurobit, Timișoara, 2003, pp. 151, 155, 156, 157. Lucrarea este citată de Gheorghe Stan, în *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, p. 58, 59, 61, 64, 66, 69; Andreea Șchiopu-Pally, în *Concepte integrative în sistemul filosofic blagian*, din volumul *Lucian Blaga - Confluente filosofice în perspectivă culturală*, Editura Academiei Române, București, 2007, citează la p. 518.

14. *Însemnări despre importanța referinței și despre raportul ei cu adevărul*, în vol. *Cunoaștere, eficiență, acțiune*, Editura Politică, București, 1988. Studiul este citat de Gheorghe Stan, în *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, p. 72.
15. *Athanase Joja despre unitatea dialectică dintre deducție și inducție în cadrul logicii apofantice*, în vol. *Athanase Joja în cultura românească*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.
16. *Aspecte ale dialecticii posibilului, relevate prin interpretarea probabilităților cu ajutorul „tendințelor”*, în vol. *Coordonate ale gândirii filosofice și social-politice românești contemporane*, Editura Junimea, 1989, pp. 138–172.
17. *Aspecte ale gnoseologiei consonantice*, în Mircea Filip și Anca Untu Dumitrescu (redactori), *Consonantica în relație cu știința contemporană*, Editrice Nagard, Milano, 1989, pp. 60–65.
18. *Logică și probabilitate*, în *Probleme de logică*, vol. X: *Identitate, Contradicție, Temporalitate*, Editura Academiei Române, București, 1993, pp. 33-44.
19. *Eonul dogmatic și destinul omului creator*, în Angela Botez (coord.), *Dimensiunea metafizică a operei lui Lucian Blaga*, Editura Științifică, București, 1996, pp. 252-256.
20. *Sensuri intra- și extra-propoziționale ale noțiunilor*, în vol. *Petre Botezatu – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, pp. 66–74; studiul a fost citat de Valică Mihuleac în *Despre noțiunile colective*, „Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași, seria Filosofie, 1997–1998, p. 115. Ioan Cârâc, în *Teoria și practica semnului*, Institutul European, Iași, 2003, p. 307, citează concepția mea din acest studiu privitoare la structura noțiunilor.
21. *Amânarea – condiție euristică a explicării omului*, în vol. *Mihai Ralea - centenar*, Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Științe Socio-umane, 1998, p. 22-26.
22. *Schiță a unei etiologice inductive*, în Ctin. Grecu și I. Lucică (coord.), *Logică și ontologie*, Editura Trei, Timișoara, 1999, pp. 35-44. În acest studiu Alexandru V. Mureșan găsește idei foarte interesante și îl citează (vezi *Cercetări de logică din perspectiva informațională*, Editura Școala Vremii Arad, 2002, pp. 186-187.
23. *Petre Andrei și teoria empatiei*, în vol. *Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română*, Editura Cantes, Iași, 2001, pp. 22-30.
24. *Synaethismul, „un modul răsturnat” din „Coloana” lui Brâncuși*, în Ion Pogorilovschi (coord.), *Brâncuși, artist – filosof*, Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, Tg. Jiu, 2001, pp. 37-42.
25. *Petre Botezatu și destinul determinismului*, în Petre Botezatu, *Cauzalitatea fizică și panquantismul*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2002, pp. 5-32. Studiul este în atenția lui Petru Ioan, în *Resemnificări*, vol. I: *Logica, la*

confluență cu hermeneutica, Editura „Ștefan Lupășcu”, Iași, 2004, pp. 78-79. Studiul este reluat în Teodor Dima, *Privind înapoi cu deferență*.

26. *Dumitru Isac despre transcendență și adevăr*, în vol. *Dumitru Isac, Cunoaștere și transcendență*, ediție îngrijită de Ionuț Isac, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2003, pp. 27-32.

27. *Influențe și originalitate în opera lui Vasile Conta* în vol. *Vasile Conta valorizare și interpretare*, Editura universității „Al. I. Cuza” din Iași, 2003, pp. 35-40.

28. *Logical and Philosophical Substantion in post-War Romanian*, în Marin Aiftincă (ed.), *value, Culture, and Communication in the Present South-East European Region*, Publishing House of the Institute of the Institute of Political Sciences and International Relations, Bucharest, 2004, pp. 168-176.

29. *Aristotelian Premises of Modern Induction*, în Niels Offenbrger und Alexandru Surdu (ed.), *Zür modernen Deutung der Aristotelischen Logik – Rumänische Beiträge*, Georg Olms Verlag, Hildesheim- Zürich-NewYork, 2004, pp. 247-254.

30. *Ontologie realistă și justificare pragmatică în cadrul empirismului logic* (Hans Raichenbach), în *Probleme de logică*, vol. XI – Ontologie Semantică, Pragmatică, 2004, Editura Academiei, pp. 18-38.

31. *Cercetare asupra unui „eșantion” necesar pentru formarea unei imagini filosofice subiective*, în Angela Botez, Victor Popescu, Mihai Popa (coord.), *Revista de filosofie la 80 de ani*, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2004, pp. 36-45.

32. *Focalizări românești asupra antinomiilor kantiene*, în Alexandru Boboc, N.I. Mariș (ed.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, vol. XII, Editura Academiei Române, București, 2004, pp. 65-82.

33. *Atitudine hermeneutico-dialectică în filosofia românească*, în Alexandru Boboc, N.I. Mariș (ed.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, vol. XIII, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. 59-92.

34. *Alexandru Boboc și Petre Botezatu, sub semnul „afinităților elective”*, în *Semiotică și filozofie*, Editura Vergiliu, București, 2006, pp. 35-40, Ana Bazac semnalează studiul în „Revista de filosofie”, nr. 5-6, p. 1248.

35. *Întâlniri în „rostirea filosofică românească” – Lucian Blaga și Constantin Noica*, în Angela Botez, Victor Botez, Mihai Popa (coord.), *Lucian Blaga – Confluențe filosofice în perspectivă culturală*, Editura Academiei Române, București, 2007, pp. 152-158.

36. *Premise filosofice și științifice ale edificării metafizicii blagiene*, în *Ibidem*, pp. 291-302.

37. *Amânarea, variantă românească a îndoielii carteziene*, în Viorel Cernica (coord.), *Studii de istorie a filosofiei românești*, vol. II, Editura Academiei, 2007, pp. 171-178.

38. *O personalitate complexă*, în Ștefan Dominic Georgescu (ed.), *Omagiu Academicianului Alexandru Surdu*, Editura Paideia, București, 2008, pp. 417-425.
39. *Auguste Comte și problema evoluției în cunoașterea științifică*, în Angela Botez, Gabriel Nagăț (coord.), *Tendințe în filosofia științelor socio-umane*, București, Editura Academiei Române, 2008, pp. 267-276.
40. *O logică a individualului care dă sens generalului*, în Alexandru Surdu, Viorel Cernica, Titus Lateș (coord.), *Studii de istoria filosofiei românești*, vol. V (ediție îngrijită de Mona Mamulea), București, Editura Academiei Române, pp. 327-354.
41. *Raportul dintre explanans și explanandum din punct de vedere logico-formal*, în Dragoș Popescu, Ștefan Dominic Georgescu, București, Editura Academiei Române, pp. 22-34.
42. *Spirit, suflet și pasiuni*, în Ana Bazac, Anișoara Henrieta Șerban, Marius Augustin Drăghici (coord.), *Matrici filosofice și concepte integrative*, Craiova, Editura Aius, 2009, pp. 234-245.
43. *Metamorfoze ale spiritului pozitiv*, în „Prelegeri Academice”, vol. VII, 2008 (apărut în 2009), Academia Română – Filiala Iași, Editura Academiei Române, pp. 61-82.
44. *Scenarii epistemologice de unificare a cunoașterii științifice*, în Alexander Baumgarten și Adela Cîmpan (eds.), *Studii de istoria filosofiei*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2009, pp. 64-78.
45. *Adevăr probabil versus adevăr parțial*, în Ana Bazac și Vasile Morar (coord.), *Filosofie și cultură*, Editura Universității din București, 2010, pp. 48-53.
46. *O abordare semiotică a nomicității*, în Angela Botez ș.a. (coord.), *Metafizică și hermeneutică*, Editura Aius, Craiova, 2010, pp. 298-307.
47. *Rațional și intuitiv în investigația științifică*, în Dragoș Popescu și Ștefan-Dominic Georgescu (coord.), *Probleme de logică*, vol. XIII, București, Editura Academiei Române, 2010, pp. 7-23.
48. *Empatia – un procedeu integrant de interpretare în logica lui Hermes*, în Alexandru Surdu, Viorel Cernica (coord.), *Studii de istoria filosofiei românești*, vol. VII, București, Ed. Academiei Române, 2011, pp. 19-27.
49. *Epistemologia cu subiect cunoscător. Nomicitatea*, în Angela Botez (coord.), *Categorii și concepte în filosofia științei*, București, Ed. Academiei Române, 2011, pp. 31-40.
50. *Căutarea arheilor – recurs final al gândirii lui Petre Botezatu și Constantin Noica (Ion Pogorilovschi)*, în Viorel Cernica (coord.), *Studii de istoria filosofiei românești*, vol. VII, București, 2010, pp. 298-318.
51. *„Dimineți” ale unei personalități*, în Lucian Chișu, Gheorghe Chivu, Andrei Grigor (ed.), București, Ed. Tracus Arte, 2013, pp. 116-118.

52. *Funderentismul – o nouă teorie despre formarea și justificarea convingerilor*, studiu introductiv la Susan Haack, *Evidență și cercetare. O reconstrucție pragmatistă a epistemologiei*, trad. rom., Ed. Lumen, 2012 (studiul a apărut și în revista „Symposion” nr. 1(19)/2012, pp. 7-20.

53. *Petre Botezatu: complementaritate și eterogenitate între spațiu și timp*, în *Studii de istorie a filosofiei românești*, vol. IX, "Timp și spațiu în gândirea românească", coord. Viorel Cernica, ed. îngrijită de Mona Mamulea, București, Editura Academiei Române, 2013, pp. 9-16.

54. *Antinomii metodologice în epistemologie*, în Mihai Popa, Mona Mamulea ș.a., „Studii de istorie a filosofiei românești”, vol. XI, București, Editura Academiei Române, 2015, pp. 171-175.

STUDII PUBLICATE ÎN REVISTE ȘI VOLUME DIN STRĂINĂTATE

1. *The Philosophy of science in Roumania*, în „Zeitschrift für allgemeine Wissenschaftstheorie/Journal for general Philosophy of Science”, Germania, nr. 2, 1975, 24 pp.

2. *La nature et la réalité objective*, în „Cahiers de la Revue de Théologie et de Philosophie”, 18, Geneve, 1996, pp. 182-184.

3. *Le général et individuel, le caractère concret et théorique dans l'histoire*, în Luc Langlois et Jean-Marc Narbonne (eds.), *Actes du XXVIIe Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française*, Les Presses de l'Université Laval, Québec, 2000, pp. 355-360.

4. *Retour à la Logique!*, în *La philosophie et la paix*, tome II, Librairie Philosophique J. Vrin, Paris, 2002, pp. 719-722.

5. *Elective meetings – Lucian Blaga and Constantin Noica*, în „Journal for the Study of Religions and Ideologies”, edited by S.C.I.R.I. and S.A.C.R.I., nr. 14, Summer 2006, pp. 144-150.

6. *Logic and the Future*, „Balkan Journal of Philosophy”, Sofia, Bulgaria, vol. 1, Issue 1, 2009, pp. 48-50.

7. *Francis Bacon, initiator of modern heuristic method*, în „Balkan Journal of Philosophy”, vol. 3, Issue 2, 2011, pp. 163-170.

INTRODUCERI ȘI PREFEȚE LA VOLUME

1. *Cuvânt înainte, la Întemeieri raționale în filosofia științei*, Ed. Junimea, Iași, 1983.

2. *Analiza substanțialismului – prilej pentru întregirea unei istorii subiective a filosofiei*, studiu introductiv la Anton I. Adămuț, *Filosofia substanței*, Editura Institutul European, Iași, 1997, pp. I-XI.

3. *Prefață la Anton Carpinschi și Cristian Bocancea, Știința politicului – tratat*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1998, pp. V-VII.

4. *Cuvânt înainte*, la Victor Voicu, *Introducere în filosofie*, Editura Evrika, Brăila, 1998, pp. 5-6.

5. *Prefață*, la George Neamțu, *Figuri ale puterii*, Editura Junimea, 1999, pp. 9-13.

6. *Tratat despre arta conducerii*, prefață la Filaret Sântian, Aurel Papari (coord.), *Psihologie organizațională*, Editura Fundației „Andrei Șaguna”, Constanța, 1999.
7. *Prefață* la Constantin Mitră, *Gândirea filosofică între originar și temeii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999, pp. 3-6.
8. *Studiul Eticii – Prefață*, la Petre Andrei, *Etică – prelegeri*, Editura Polirom, Iași, 1999, pp. 7-10.
9. *Cuvânt înainte*, la F. Sântian, A. Papari (coord.), *Psihologie managerială*, Editura Fundației Andrei Șaguna, Constanța, 2000.
10. *Dilema postmodernă și spiritul științific*, Cuvânt înainte la Doru Tompea, *Provocarea postmodernă. Noi orientări în teoria socială*, Ed. Polirom, Iași, 2001.
11. *Argument*, la Ștefan Alexandru Băișanu, *Sensuri și marginalii în epistemologia clasică și epistemologia socială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002, pp. 5-6.
12. *Îndemnul la cunoaștere prin iubire*, prefață la Maria-Rodica Iacobescu, *Forme ale cunoașterii nediscursive*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 2004, pp. 9-11.
13. *Cuvânt înainte*, la Teodora Prelipcean, *Explicație în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București, 2004, pp. 7-8.
14. *Cuvânt înainte* la Gabriela Crețu, *Discursul lui Foucault*, Editura Cronica, Iași, 2004, pp. 5-9.
15. *Cuvânt înainte* la Fărâme dintr-o existență exemplară, Editura Gedo, Cluj-Napoca, pp. 5-6.
16. *O epistemologie a triadei: minte, creier, conștiință*, prefață la Roxana Chiriță, *Concept și metodă în psihiatrie*, Editura „Gr. T. Popa”, U.M.F. Iași, 2005, pp. 11-13.
17. *Prefață*, la Valică Mihuleac, *Antinomicul în filosofia lui Lucian Blaga*, Iași, Ed. Institutului European, 2011, pp. 9-11.
18. *Cuvânt înainte*, la Vasile Pleșca *Liberalismul și democrația în dezbateri contemporane*, Iași Ed. Institutul European, pp. 9-16.

Alte studii și articole au fost publicate în: Revista de Filosofie, Revue Roumaine des Sciences Sociales, Série de Philosophie et Logique, Noesis, Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” Iași ș.a., aproximativ 100.

REFERIRI LA ÎNTREAGA ACTIVITATE

1. Anton Dumitriu, în *Istoria logicii*, vol. 4, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Tehnică, București, 1998: Teodor Dima este conferențiar la universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Principalele lui contribuții se referă la domeniul logicii inductive și al logicii științei. Urmărind să realizeze o reevaluare a metodelor inductive în aceste domenii, pentru ca ele să devină eficiente în procesul descoperirii relațiilor dintre fenomene. T. Dima a făcut o analiză amănunțită a metodelor inductive și a încercat o *etiologie inductivă*, care să fie un *organon* al descoperirii relațiilor din natură. El a prezentat totodată și interpretări proprii, în special asupra fundamentului lor logic, demonstrând de ce sunt probabile concluziile obținute cu ajutorul lor. În domeniul logicii științei, Dima face o analiză sintactico-semantică a explicației științifice. El propune patru sistematizări ale explicației științifice: 1) deductiv-universale și 2) deductive-statistice; 3) inductiv-universale și 4) inductiv-statistice. Urmează consemnarea principalelor lucrări

publicate până în 1983, considerate de Anton Dumitriu cele mai semnificative (pp. 389-390).

2. Alexandru Surdu, în *Contribuții românești în domeniul logicii în secolul XX*, Editura Fundației „România de mâine”, București, 1999, prezintă următoarele contribuții originale: *antinomia certitudinii* (p. 30), *etiologica inductivă* (pp. 70-71), *euristica* (p. 71), *inferențe reductive* (p. 87), *natura deductivă a metodelor reziduurilor* (pp. 156-157), *reevaluarea metodelor inductive* (pp. 195-196), la pp. 262-265, sunt trecute principalele lucrări pe care le-am publicat între anii 1971 și 1993. La pagina 14, Al. Surdu consideră că T. Dima se află „în plină activitate performantă”.

3. Toader Buculei, în *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Editura „Libertatea” S.A., Brăila, 1993, îmi dedică un medalion de 2 pagini.

4. Angela Botez, în *Historical perspectives of Empiricism and Analytical Philosophy in Romania*, din „Revue Roumaine de Philosophie”, Tomes 42-43/1998-1999, pp. 68-69, prezintă activitatea mea științifică.

5. Viorel Iulian Tănase, în *Tradiția maioreșciană în logica românească*, Editura Univers enciclopedic, București, 2002, la p. 158, consideră că „Teodor Dima obține rezultate remarcabile în metodologie, elaborând lucrări de logică inductivă. *De la probabilitate la certitudine în metodele inductive* (1972); *Controversele inducției* (1975); *Metodele inductive* (1975), în care „se străduie să mențină un viu interes în derularea principalelor probleme din logica inductivă. Ne sunt înfățișate rezultatele de până acum în tipologia inducției, în degajarea fundamentului logic și a demersurilor subiacente metodei inductive, în justificarea logico-filosofică a acesteia. Și în acest capitol expunerea este înviorată de fiorul unor încercări personale. Teodor Dima se integrează dinamismului creator din domeniul pe care-l reprezintă cu schița de *etio-logică inductivă*, cadru formal de care beneficiază explicația cauzală” (P. Ioan, *Perspective logice*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 135). Etiologica inductivă este considerată, un *organon* al descoperirii relațiilor din natură” (A. Dumitriu, *Istoria logicii*, vol. IV, Editura Tehnică, București, 1998, p. 389). T. Dima a tratat și despre *Ipoteza științifică* în Șt. Georgescu, M. Flonta, I. Pârnu (coord.), *Teoria cunoașterii științifice*, Editura Academiei, București, 1982, pp. 173-185”.

6. Gheorghe Mihai, în articolul *Contribuții la dezvoltarea contemporană a logicii*, „Cronica”, nr. 35 (970), 31.08.1984, p. 2, scrie „După moartea lui Botezatu, neîndoiește cea mai proeminentă personalitate a școlii, detașată de ceilalți încă din a doua perioadă a activității profesorului, este Teodor Dima. Opera acestuia are o seamă de trăsături botezatiene; în primul rând, lărgimea orizontului. Teodor Dima nu cantonează într-un sector al logicii, nu caută să epuizeze o temă sau un grup tematic ci, cu o detașare specifică unui spirit sintetic, vine cu înnoiri dintr-o perspectivă integratoare, globală, pentru el spațiul investigației fiind LOGICA, și nu o logică. În al doilea rând, ca și la Botezatu, importantă este meditația critică asupra structurilor logice, mai eficientă pentru filosof decât studiul de caz al formalismelor. Această meditație umanizează știința, deși, totodată, îi relevă dramele paradoxurilor interioare. Așa se explică de ce până acum lucrările lui T. Dima evită să continue cea mai substanțială contribuție a lui Botezatu: logica naturală. În schimb, ele sunt bogate în subtext. De pildă, în „Explicație și înțelegere” imaginea dinamică asupra inducției se completează – până la un punct – cu interpretări la granița cu psihologicul. Dar aici ajuns, ca și „Între prudență și eroare”, deși lasă un spațiu de joc comprehensiuni, o subordonează rigorilor

validității formale, acceptând că ar putea exista și alte soluții; fidelitate față de principiul pluralismului interpretativ”.

7. Mi s-a dedicat volumul: *Teodor Dima – Currente calamo*, coord. Cătălin Bordeianu și Ștefan Alexandru Băișanu, Institutul Național pentru Societatea și Cultura Română, Iași, 2003, 102, XXIV pp.

8. Ion Biriș, *Noblețea gândului și noblețea firii. Teodor Dima la 65 de ani*, în „Symposion”, nr. 2(4), 2004, pp. 474 –477.

9. Petru Ioan, în colecția *Resemnificări*, vol. I: *Logica, la confluența cu hermeneutica*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2004, aprecieri, la pp. 17 și 18, asupra activității mele.

10. Angela Botez, în *Un secol de filozofie românească*, Editura Academiei Române, București, 2005, se referă în mai multe rânduri la activitatea mea, astfel: 1) „Ideile ce se înfruntă astăzi cu privire la filosofia românească și istoria ei aparțin unor orientări reprezentate de T. Dima, ...” (p. 19); 2) „Au scris în ultima vreme lucrări despre filosofia românească..., Teodor Dima, ...” (p. 27); 3) „După 1990, importante personalități ale culturii române au scris despre filosofie și filosofia românească...Teodor Dima,...” (p. 28); 4) „Numărul 3-4/2004 al «Revistei de filosofie» a fost și el un număr festiv, «200 ani de la moartea lui Kant», în care sunt publicate traduceri din texte kantiene și semnează studii personalități ale vieții filosofice contemporane:... Teodor Dima,...” (p. 161); 5) „TEODOR DIMA (membru corespondent al Academiei Române) a publicat lucrări despre *Explicație și înțelegere*, despre Reichenbach, Cercul de la Viena, Popper, Hempel, *Fundamente raționale ale filosofiei științei; Logică generală*. Teodor Dima a editat în 2002 lucrarea de doctorat a lui Petre Botezatu *Cauzalitatea fizică și panquantismul* (1945), arătând că autorul a dorit ca ideile sale din această lucrare să fie continuate de discipolii săi”; 6) Este redat un lung fragment din *Studiul introductiv* realizat de mine la lucrarea lui P. Botezatu (p. 166); 7) Este citat studiul: *Despre „convenție” și „comoditate” în epistemologia contemporană*, apărut în „Revista de filozofie” nr. 5/1983, pp. 435-444 (p. 351); 8) Este redat *comitetul de redacție* al „Revistei de filozofie” din 1990 și din 1993, din care fac parte (p. 352); 9) Printre specialiștii români și străini cu studii special redactate pentru „Revista de filozofie” și „Revue roumaine de philosophie” este enumerat și Teodor Dima (p. 354); 10) Sunt citate studii publicate în „Revista de filozofie” la pp. 357, 358, 359, 361; 11) Este consemnată contribuția mea la revista „Noesis” (p. 362); 12) Este prezentată apariția revistei „Symposion” și este redat în întregime *Cuvântul înainte*, întocmit de Teodor Dima (pp. 369-371); 13) Sunt consemnate cărțile pe care le-am publicat (p. 380); 14) Sunt consemnate recenziile la care cele două volume ale cărții *Explicație și înțelegere*, apărute în „Revista de filozofie”, din 1980 și 1994 (p. 381); 15) Este prezentată activitatea Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFST), al cărui prim-vicepreședinte sunt, și sunt redată contribuțiile mele: participări la sesiunile anuale, studii publicate în „Revista de filozofie”, „Noesis”, comunicări la Congrese Internaționale (pp. 418-423); 16) Este prezentată Societatea româno-germană de filozofie, al cărui membru fondator și vice-președinte sunt (p. 431); 17) Este consemnată participarea mea la *Congresul Mondial de Filozofie* (Boston, 1998), *Al IV-lea Congres de Logică, Metodologie și Filosofia Științei* (București, 1971), *Congresele Asociației Societăților de Limbă Franceză (ASPLF)* (pp. 447-451).

11. În Alexandru Surdu, Dragoș Popescu (coord.), *Istoria logicii românești*, Editura Tehnică, colecția Cogito, București, 2006, mi se dedică în Partea VI-a – *Reprezentanți ai logicii românești în perioada contemporană*, capitolul 7. *Logica inductivă și logica științei la Teodor Dima*, pp. 541-555.

12. Angela Botez, în *Arhitectura sistemului și conceptele integrative blagiene*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2006, se referă la activitatea mea de valorificare a operei lui Lucian Blaga, pp. 125-204; 116-268; 270-272; 273.

13. Crizantema Joja, în *La problématique universelle de la philosophie des sciences reflétée dans NOESIS*, în „Noesis”, XXVIII, 2003, Editura Academiei Române, București, la p. 73, scrie: La professeur Teodor Dima, membre correspondant de l'Academie Roumaine, aborde les problèmes clasique de la logique générale comme: le rôle des propositions dans la formations des notions ou bien il lance une discussion sur les multiple sens du terme de compréhension chez Karl Popper. Une préoccupation constante pour T. Dima est celle des fondements de la théorie de l'induction. Récemment, il a proposé une logique inductive d'un nouveau type, qui, par ces énoncés, peut exprimer les relations de cause à l'effet. Il s'agit d'une *étiologique inductive*.

14. În volumul „Revista de filozofie” *la 80 de ani (1923-2003)*, coordonatori Angela Botez, Victor Popescu, Mihai Popa, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2004, se fac referiri la pp. 68, 78, 146, 174, 177, 195, 198, 200, 202, 222, 236, 241, 244, cu privire la rolul avut în promovarea și dezvoltarea „Revistei de filozofie”.

15. Crizantema Joja, în *Petre Botezatu și tradițiile logicii românești la Universitatea din Iași*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, p. 23, arată că „Profesorul Teodor Dima, membru corespondent al Academiei Române ...și profesorul Petru Ioan, cei mai apropiați colaboratori ai regretatului logician (Petre Botezatu), îndrumă azi noi generații și promoții de cercetători, cadre didactice și studenți, putând în același timp pecetea propriei lor personalități în elaborarea unor lucrări moderne și originale. Colegii de la București îi asigură de stima lor și de bucuria de a putea colabora în volumele colecției „Probleme de logică” și în publicația în limbi străine, „Noesis”.

16. Academician Mircea Malița, în „Discurs de recepție în Academia Română”, intitulat *Opuși inseparabili în gândirea românească*, prezintă „Activitatea Centrului de Filosofie și Logică, ce merită numele de Școala de la Iași”, arătând că, „Pe drept cuvânt, Profesorul Teodor Dima remarcă apropierea dintre ideile lui Petre Botezatu cu cele de peste 30 de ani ale filosofului Mario Bunge, marea autoritate în materie de sistem”; „citând implicarea Școlii de la Iași în promovarea inovației metodologice a opușilor în filosofia științei, logică și științele umane și sociale, situăm, alături de personalitățile creatoare pe tinerii care îi studiază în continuu și le lărgesc aria de rezonanță. Cu atât mai mult cu cât Școala Ieșeană de astăzi este credincioasă tradiției ei”.

17. George Ceaușu, Petru Ioan, Melentina Toma (coautori), *Contribuitori în contul logicii ieșene: 150 de ani în slujba Organon-ului, la Universitatea „Al. I. Cuza”*, Iași, Editura „Ștefan Lupășcu”, 2010, „... tentativa de articulare a unei «euristici» pe canoanele logicii inductive, urmată de profesorul Teodor Dima (*Euristica, sau logica gândirii creatoare, De la metodele lui Mill la etiologia inductivă* (R.F.), *Metodele inductive*) în disertația doctorală susținută – sub coordonarea academicianului Athanase Joja – la Universitatea din București, în 1973” (pp. 15-16); Pe o linie

complementară de preocupări, profesorul Teodor Dima contribuie la sporirea inventarului de realizări ale școlii ieșene prin fructificarea ideii de *reducție*, ca fundament al construcțiilor logice nedemonstrative, în speță al raționamentelor inductive, la fel cum o face și prin analiza și clasificarea *sistemizărilor de ordin explicativ*, respectiv a formelor de înțelegere. (Este prezentată tabla de materii la volumul 2), pp. 24-25; Contribuția profesorului Teodor Dima (vol. 2) în direcția apropierii *epistemologiei de logica științei*, aflată în relație de supraordonare cu *logica explicației*, p. 33; clasificările profesorului Teodor Dima în direcția unei *etiologice* (sau logici cauzale) *inductive* (*Prolegomene la o etiologică inductivă*, în „Forum”), p. 35; Profesorul Teodor Dima s-a raportat, de-a lungul anilor, la mai toți predecesorii prinși în dosarul formelor inductive de raționare și în cel al promovării logicii probabiliste, ca *novum organum scientiarum* (p. 58); Teodor Dima revine la dosarul inducției cu aprecieri legate de natura *reductivă* a metodei reziduurilor (vezi Al. Surdu, pp. 156-157) și pariază pe aportul strategiilor logico-metodologice în propulsarea *euristicii* ca „logică a gândirii creatoare” (p. 62); Teodor Dima își asociază numele cu „manualul alternativ” de *Logică și argumentare*, pus în circulație de Institutul European, începând cu 2001 (p. 67); la paginile 173-184 este redată în esență contribuțiile logicianului Teodor Dima.

18. La împlinirea vârstei de 70 de ani mi s-a dedicat volumul *De Dignitate Philosophiae*, în care au semnat opinii despre cărțile mele: Dan Gabriel Sîmbotin, Eugen Huzum, Vasile Pleșca, Marian Țăranu, Codrin Dinu Vasiliu; au făcut analize și interpretări la opera științifică: Horia Chiriac, Cristina Gelan, Eugen Huzum, Ionuț Isac, Liviu Adrian Măgurianu, Valică Mihuleac, Cătălina Daniela Răducu, Dan Gabriel Sîmbotin; au dedicat studii: Mircea Malița, Alexandru Boboc, Angela Botez, Ana Bazac, Tudor Ghiddeanu, Bogdan Olaru, Ramona Elena Bujor; și au semnat Laudatio: Alexandru Surdu, Alexandru Boboc, Anton Adămuț, Ana Gugiuman, Laurențiu Șoitu, Sorin Tudor Maxim, Marius Dumitrescu, Emilia și Viorel Guliciuc, Ion Talabă, Valentin Mihai Bohateret, Marius Popescu, Eugen Vasiliu Dinu, Bogdan Baghiu, Radu Voicu Mogoș, Vasile Lupu, Petru Dunca și George Foca-Rodi.

19. Mi s-a dedicat un capitol în George Ceaușu, Petru Ioan, Melentina Toma (edit.), *Contributori în contul logicii ieșene*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2010, pp. 173-184.

20. Petru Ioan, în *Centenar Petre Botezatu* (1911-2011), în „Revista de Filosofie”, tom LIX, nr. 2, martie-aprilie 2012, p. 283: „La trei decenii după trecerea în lumea umbrelor a autorului de „*reflecții în marginea vieții*”, se conturează și tradiții de cercetare inculcate în activitatea colaboratorilor acestuia. Ele sunt cel puțin următoarele: (1) cultivarea logicii *inductive*, în beneficiul metodologiei euristice, direcție ilustrată cu cele mai notabile prestații de actualul „profesor onorar”, Teodor Dima.

21. Tudorel Dima (editor), *Cognitive Sciences an Interdisciplinary Approach*, București, ProUniversitaria, 2015, 300 p.

22. *Intelect and Reason in the Cognitive Process*, în *Ibidem*, pp. 37-48.

23. Teodor Dima (textes réunis), *Imaginaire Honorifique*, Iași, Terra Nostra, 2015, 650 p.

24. *Avant-propos*, în *Ibidem*, pp. I-II.

25. Academia română. Filiala Iași, Teodor Dima (coord.), Material informativ, 2015, 74 p.

26. Acad. Alexandru Boboc și cultul valorilor, în vol. Filosofie și viață, București, Editura Academiei Române, 2015, pp. 13-15.

27. Antinomii metodologice în epistemologie, în Studii de istorie a filosofiei românești, XI: Lucian Blaga, 120 de ani de la naștere, coord. Mihai Popa, Titus Lateș, Viorel Cernica, București, Editura Academiei Române, 2015, pp. 171-175.

T. Dima